

El segell empordanès Edicions Sidillà celebra el desè aniversari amb la publicació d'un llibre que recull la memòria d'una vintena de famílies que fa molts segles que habiten la mateixa casa, masos amb molta història i tradició que uneixen passat i present i entre els quals n'hi ha tres que són a la Catalunya central. «Arrelats», que tindrà una segona part, explica el país des de la vida quotidiana i l'herència rebuda. **Text: Toni Mata i Riu**

Llibres

FAMÍLIES DE TOTA LA VIDA

És difícil seguir la pista d'una saga familiar més enrere del segle XII per un motiu aparentment impensable: «Al segle XI, i abans, la gent no tenia cognoms, es deien Guillem o Ermessenda, per exemple, i ja està». De ben segur, però, que a molts aquest topall més que un obstacle semblaria un destí encomiable en la confecció de l'arbre genealògic, acostumats la majoria a recular tan sols fins al temps dels besavis, quatre o cinc generacions amb una mica de sort. Escodriñar, remenar, gratar en la història dels avantpassats, viatjar mig mil·lenni enllà, fins i tot set, vuit, nou segles abans dels nostres dies, és un privilegi que tenen la vintena de nissagues que formen l'índex d'*Arrelats*, un llibre d'Edicions Sidillà que tindrà una continuació. «No érem conscients que en trobaríem tantes», afirma Judit Pujadó, autora de l'explicació que encapçala aquest paràgraf i d'un volum en el qual també hi ha involucrat l'altre fundador del segell de la Bisbal d'Empordà, Xavier Cortadellas. Ignasi Revés completa un projecte en què es ressenyen el trajecte de tres famílies de la Catalunya central: can Torrellardona, de Castellfollit del Boix; els Padrís, de Mojà; i casa Postils, de Navès.

«Coneixíem algunes famílies i alguns masos del Baix Empordà, però mai hauríem dit que n'hi hauria tantes tan antigues», explica Pujadó, que assenjala però que a la Catalunya vella n'hi ha més que a la nova. «La veritat és que hem quedat desbordats, hi ha co-

EL LLIBRE

**ARRELATS
LES FAMÍLIES MÉS ANTIGUES
DE CATALUNYA**

AUTORS

**Xavier Cortadellas, Judit Pujadó
i Ignasi Revés**

SIDILLÀ. 22 EUROS. 400 PÀGINES

marques, com el Bages, de les quals en podríem fer un llibre sencer».

La pervivència de masos i nissagues que hi han arrelat al llarg de la història té diferents causes. «La figura de l'hereu ha estat molt important, ja que, si no, moltes propietats haurien acabat repartides entre els descendents i malvenudes», apunta l'editora: «També hi ha el fet que aquestes famílies eren propietaris importants, però no les més riques dels pobles, que a partir d'un cert moment marxen a les ciutats». Un altre motiu rellevant va ser la sentència de Guadalupe, que va signar el rei Ferran II el 21 d'abril del 1486 al monestir extremeny i que va posar fi als abusos feudals contra la pagesia. «No és el mateix si treballes per un altre o si ho fas per conservar la teva casa», anota Pujadó: «Amb aquest acord, els pagesos van invertir més en les propie-

tats». L'autora també aporta que, «a Catalunya, la vinya ha arrelat molta gent al territori».

El llibre va néixer com un projecte per celebrar el desè aniversari de l'editorial i es va beneficiar d'un tret distintiu del país: «A Catalunya ho guardem tot». Tal com explica Pujadó, «en moltes famílies, al segle XVIII hi va haver algú que es va dedicar a apuntar casaments, òbits, els noms dels hereus... i així es va anar construint el llibre de família». A més, tot i que òbviament n'hi ha que s'han perdut, «tenim pergamins que ens ajuden a fer la genealogia de les famílies, n'hi ha fins i tot del segle XI i XII, i s'entén perquè aquests pergamins garantien el dret de propietat, i per això moltes famílies els van anar conservant». Els fogatges, els sindicats remences i els pagaments d'impostos són altres usos i costums que han contribuït a fer perdurar la documentació a les cases.

Arribats al segle XXI, la pervivència dels masos és complicada a causa de «la caiguda dels preus agraris, les normatives, els impostos de les herències, el creixement urbanístic... Però aquestes famílies han sobreviscut a pestes, pandèmies, crisis de subsistència, guerres... per tant, hi ha problemes actuals que es poden relativitzar».

Rajola amb la marca d'una mà

RASTRES DEL TEMPS

El poder de la memòria fa perviure el llegat dels avantpassats

► «Fins on pot recular la memòria oral?», es pregunta Judit Pujadó. «En fer el llibre vem partir de la idea d'observar si la memòria queda retinguda a les cases, essent conscients que la memòria no és la història». Cercant objectes, pergamins, espases llegendàries que deuriem ser vares d'alcalde i baionetes que no apareixien, els autors van anar teixint una memòria que ha travessat els segles. Com la mà d'un nen petit que en algun moment va quedar impresa en una rajola de l'entrada de Can Casamada, a Castellar del Vallès.

La casa Postils és ubicada al terme de Navès, al Solsonès. J.P.